

LR VYRIAUSYBEI

KOPIJA: LR PREZIDENTŪRAI

2015 m. vasario 18 d., Vilnius

DĖL NEVYRIAUSYBINIŲ ORGANIZACIJŲ DALYVAVIMO 2014-2020 METŲ ES FINANSINĖS PERSPEKTYVOS ĮGYVENDINIME

Nacionalinė NVO koalicija, įvertinusi 2007-2013 metų Europos Sąjungos (toliau – ES) finansinės perspektyvos nevyriausybinių organizacijų (toliau – NVO) pasiekimų rodiklius bei atlikusi kitų institucijų parengtų analizų¹ vertinimą, teikia LR Vyriausybei pasiūlymus, siekiant paskatinti geresnį 2014-2020 metų finansinės perspektyvos investavimo modelį Lietuvoje.

Nevyriausybinių organizacijų dalyvavimas 2007–2013 metų ES struktūrinės paramos (toliau – ESPP) įgyvendinime

2007-2013 metų struktūrinės paramos laikotarpio rezultatai rodo, jog nevyriausybinių organizacijų dalyvavimas tvarkant viešuosius reikalus yra silpnas dėl įvairių tarpusavyje susijusių veiksnių:

- 1) nebuvo integruotos NVO stiprinimo programos;
- 2) NVO silpnai įtrauktos į sprendimo procesus;
- 3) jos nelaikytos lygiaverčiais partneriais;
- 4) nepakankami organizacijų gebėjimai ir ištekliai.

NVO dalyvavimas šiuo laikotarpiu vertintas dviem aspektais:

- ✓ NVO dalyvavimas įgyvendinant konkrečias ESSP veiksmų programas ir priemones;
- ✓ NVO sektoriaus įtraukimas ir dalyvavimas įgyvendinant ESSP partnerystės principą.

Nevyriausybinių organizacijų dalyvavimas įgyvendinant konkrečias ESSP veiksmų programas ir priemones

Daugiausia galimybių dalyvauti struktūrinėje paramoje NVO teoriškai buvo sudaryta Žmogiškųjų išteklių plėtros programoje. Iš 71 šios programos priemonės, NVO dalyvavimas numatytas 18 priemonių, iš kurių dalyvauta 11-oje. Organizacijos taip pat galėjo dalyvauti 6 Ekonomikos augimo veiksmų programos priemonėse (dalyvavo 2) bei 8 Sanglaudos politikos skatinimo veiksmų programos priemonėse (dalyvavo 3). Pagrindinės organizacijų veiklos sritys - socialinės paslaugos, švietimas ir bendradarbiavimas su valstybės institucijomis.

Visose priemonėse dalyvavo apie 230 organizacijų (ne unikalūs dalyviai), kurioms skirta apie 300 mln. litų per visą 2007–2013 metų struktūrinės paramos įgyvendinimo laikotarpį. Visose priemonėse, išskyrus *Valdžios ir nevyriausybinių sektorių bendradarbiavimas ir partnerystė*, nevyriausybinių organizacijų konkuravo su kitais viešaisiais ir/ar privačiais subjektais.

¹ **Viešosios politikos ir vadybos institutas** “ES struktūrinės paramos rezultatyvumo ir poveikio viešojo valdymo tobulinimui vertinimas veiksmų programų prioritetų įgyvendinimo priemonių / projektų lygiu, 2014”; **Nevyriausybinių organizacijų informacijos ir paramos centras** “Nevyriausybinių organizacijų ir valstybinio sektorių bendradarbiavimas, 2014” studija.

NVO sektoriaus įtraukimas ir dalyvavimas įgyvendinant ESSP partnerystės principą

Tiek Europos Komisijos, tiek Lietuvos teisės aktuose, reglamentuojančiuose partnerystės principą, pabrėžiama partnerių, ypač turinčių ribotus išteklius, įgalinimo svarba. Atsižvelgiant į tai, kad kai kuriems partneriams dėl jų nepakankamų žinių ir išteklių sudėtinga aktyviai veikti, Europos Komisija rekomenduoja valstybėms narėms ir vadovaujančiosioms institucijoms naudoti techninės paramos lėšas stiprinti partnerių, ypač savivaldos institucijų, ekonominių ir socialinių partnerių, NVO gebėjimus tam, jog jie galėtų visapusiškai dalyvauti ES struktūrinės paramos procese.

Ši parama gali būti skirta specialiems seminarams, mokymams, organizacijų tinklams kurti ir koordinuoti, išlaidoms, susijusioms su dalyvavimu programų įgyvendinime ir priežiūroje. Iki šiol tokia techninės paramos galimybė galėjo ir naudojasi tik valstybės institucijos.

Nepaisant teisinio reglamentavimo, šio principo įgyvendinimas naujuoju paramos laikotarpiu turi nemažai trūkumų. Programavimo procese neužtikrintas veiksmingas NVO dalyvavimas:

- ✓ Surengti keli *ad hoc* vieši aptarimai su Finansų ministerijos, Socialinės apsaugos ir darbo, Švietimo ir mokslo ministerijomis, neužtikrinantys grįžtamojo ryšio;
- ✓ Atsakingos institucijos nėra įtraukusios suinteresuotų organizacijų į darbo grupes ar komitetus;
- ✓ iki šiol vyraujanti partnerių dalyvavimo forma yra tik informavimas ir vieši aptarimai, nors, kaip parodė Partnerystės principo įgyvendinimo vertinimas, ir institucijų ir partnerių požiūriu, jos yra mažiausiai efektyvios.
- ✓ Stebėsenos komisijoje dalyvauja tik trijų NVO atstovai, kas neužtikrina subsidiarumo principo;
- ✓ Nenustatyti vieningi konsultavimosi su partneriais ir rezultatų pateikimo terminai.
- ✓ Į Partnerystės sutarties partnerių sąrašą įtraukiami visi norintys, todėl jame yra per šimtą organizacijų (iš 118, nevyriausybinių tėra tik 7), tačiau lieka neapibrėžti visų šių partnerių dalyvavimo partnerystėje principai.

Todėl užtikrinant tinkamą 2014-2020 metų **ES struktūrinės paramos** įgyvendinimą bei ES partnerystės principą, siūloma:

- ✓ Įtraukti nevyriausybines organizacijas į visas institucionalizuotas partnerystės formas visuose lygmenyse (nacionaliniu, sektoriniu, teritoriniu) ir etapuose (programavimo, įgyvendinimo, stebėsenos bei vertinimo);
- ✓ 2014-2020 metų struktūrinės paramos komisijoje nustatyti proporcingą NVO sektoriaus atstovavimą socialinių ekonominių partnerių atstovavimo atžvilgiu;
- ✓ Laikytis subsidiarumo principo atrenkant NVO atstovu.

PASIŪLYMAI

- Šiuo metu turima informacija, apie NVO įtraukimą į ES investicijų 2014-2020 laikotarpiui programų ir priemonių sudarymo grupes, pateikiama žemiau.
- Prašome visų ministerijų patikslinti šį sąrašą, jei NVO yra įtrauktos į darbo grupes.
- Pagal Švietimo ir mokslo ministerijos pateiktą pasiūlymų dėl ES investicijų 2014-2020 laikotarpiui teikimo lentelę (pridedama), siūlome tokią praktiką taikyti visoms ministerijoms

NVO asociacijų dalyvavimas ES investicijų 2014-2020 laikotarpiui priemonių sudarymo darbo grupėse

Nr	Ministerija	NVO asociacija	Dalyvauja/neįtraukta
1	<u>Aplinkos ministerija</u>		Neįtraukta
2	<u>Energetikos ministerija</u>		<i>Netaikoma</i>
3	<u>Finansų ministerija</u>		Neįtraukta
4	<u>Krašto apsaugos ministerija</u>		Neįtraukta
5	<u>Kultūros ministerija</u>		Neįtraukta
6	<u>Socialinės apsaugos ir darbo ministerija</u>	<ul style="list-style-type: none">• Lietuvos neįgaliųjų forumas• NVO konfederacija vaikams• Nacionalinis skurdo mažinimo organizacijų tinklas	Dalyvauja Deinstitucionalizacijos proceso ir struktūrinių lėšų naudojimo šiam procesui stebėsenos komisijoje Tarpžinybinėje vaiko gerovės taryboje Socialinės įtraukties didinimo 2014–2020 m. ir priežiūros grupėje
7	<u>Susisiekimo ministerija</u>		Neįtraukta
8	<u>Sveikatos apsaugos ministerija</u>	<ul style="list-style-type: none">• Lietuvos neįgaliųjų forumo nariai• NVO vaikams konferencija	Psichikos sveikatos ir savižudybių prevencijos strategijos priemonių plano grupė (planuojama sudaryti) Dalyvauja konsultacijose
9	<u>Švietimo ir mokslo ministerija</u>	<ul style="list-style-type: none">• NVO vaikams konfederacija	Rengiama socialinės partnerystės sutartis
10	<u>Teisingumo ministerija</u>		Neįtraukta
11	<u>Užsienio reikalų ministerija</u>		Neįtraukta
12	<u>Ūkio ministerija</u>	<ul style="list-style-type: none">• Nacionalinis skurdo mažinimo tinklas	Viešosios konsultacijos dėl socialinio verslo
13	<u>Vidaus reikalų ministerija</u>		Neįtraukta
14	<u>Žemės ūkio ministerija</u>	<ul style="list-style-type: none">• Aplinkosaugos koalicija• Lietuvos kaimo bendruomenių sąjunga	Dalyvauja Kaimo plėtros programos priežiūros komiteto darbe

- Jei NVO nėra įtraukiamos į darbo grupes ir viešas konsultacijas, prašome ministerijų vadovaujantis žemiau pateiktu viešosios politikos ir NVO asociacijų sąrašu, įtraukti šių NVO atstovus.

Organizacijos	Viešosios politikos sritys
1. Lietuvos jaunimo organizacijų Taryba	Jaunimas, jaunimo užimtumas
2. Aplinkosaugos koalicija	Aplinkos apsauga
3. Lietuvos neįgaliųjų forumas	Neįgaliųjų ir pažeidžiamų grupių apsauga
4. Lietuvos moterų lobistinė organizacija	Lygių galimybių ir smurto artimoje aplinkoje prevencija
5. Lietuvos vietos bendruomenių organizacijų sąjunga	Vietos bendruomenių plėtra
6. Nacionalinis skurdo mažinimo organizacijų Tinklas	Socialinių problemų sprendimas, skurdo lygio mažinimas
7. Nacionalinė vystomojo bendradarbiavimo organizacijų platforma	Pagalba besivystančioms šalims
8. NVO vaikams konfederacija	Vaikų teisių užtikrinimas, vaikų ir jų šeimų gerovė, socialinis verslas
9. Žmogaus teisių koalicija	Žmogaus teisių užtikrinimas
10. Lietuvos pacientų organizacijų atstovų taryba	Sveikatos problemų sprendimas
11. Lietuvos vartotojų organizacijų aljansas	Vartotojų teisių gynimas
12 KITOS	Pilietinis ugdymas ir švietimas, socialinė edukacija, mokslinių tyrimų, eksperimentinė plėtra ir inovacijos MTEPI plėtra ir integracija į Europines ir globalias organizacijas KITA

Nacionalinės NVO koalicijos² vardu,

Martinus Žaltauskas
Nevyriausybinių organizacijų informacijos ir paramos centro direktorius

² 2014 m. spalio mėn. 16 d. didžiausios Lietuvoje veikiančios skėtinės nevyriausybines organizacijos (toliau - NVO), vienijančios įvairiose viešosios politikos srityse veikiančias NVO, pasirašė asociacijos sutartį, pagal kurią įsipareigojo veikti kartu stiprinant nevyriausybinių sektorių, plėtojant pilietinę visuomenę bei įgyvendinant Lietuvos Respublikos Nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatymą. Asociacijos sutartį pasirašė vienuolika skėtinių įvairiose srityse Lietuvoje veikiančių NVO, kurios vienija per 1500 nevyriausybinių organizacijų ir kurių veikloje narystės pagrindu dalyvauja daugiau kaip 500 tūkstančių šalies gyventojų. <http://www.3sektorius.lt/nisc/nacionaline-nvo-koalicija/koalicijos-nariai/>